

Vlaamse overheid
Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid
Dienst Mer
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 BRUSSEL
tel: 02/553.80.79 fax: 02/553.80.75

Project-MER-Verslag

Goedkeuring milieueffectrapport

Optimalisatie Wachtbekken Webbekom

Initiatiefnemer:

Vlaamse Milieumaatschappij VMM
Afdeling Operationeel Waterbeheer
Buitendienst Limburg
Shiervellaan 7
3500 Hasselt

21 december 2011

PRMER-0187-GK

1 Inleiding

Dit milieueffectrapport is in kader van een project van VMM – Afdeling Operationeel Waterbeheer Limburg. Het betreft een optimalisatie van het wachtbekken te Webbekom. Het wachtbekken is sinds de tweede helft van de jaren '90 operationeel en bestaat uit een binnen- en een buitenbekken. Het wachtbekken te Webbekom buffert bij hoogwaterstanden de wateraanvoer van de Velpse en de Begijnenbeek (via Leugebeek) naar de Demer en speelt een belangrijke rol in het voorkomen van wateroverlast. Bij diverse hoogwaterperiodes na de realisatie van het wachtbekken is echter gebleken dat het wachtbekken niet optimaal functioneert. Er zijn drie voorstellen om het wachtbekken te optimaliseren en zo een grotere veiligheid te garanderen.

Deze voorstellen houden ingrepen in ter optimalisatie van het functioneren van het wachtbekken rekening houdende met enerzijds de ecologische functie van het wachtbekken en anderzijds actuele wateroverlast in de nabijheid van het wachtbekken.

Twee voorstellen (voorstel 1 en 2) houden ingrepen in zodat het vulpeil van het buitenbekken kan opgetrokken worden (van 21,5 mTAW tot 22 mTAW) zonder dat dit wateroverlast buiten het wachtbekken met zich meebrengt. De manier waarop dit gebeurt, verschilt enigszins tussen beide voorstellen. Daarnaast worden er bij beide voorstellen maatregelen voorzien om de lediging van het wachtbekken te versnellen. Het derde voorstel (voorstel 3) is naar voor geschoven vanuit het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit voorstel houdt grotendeels dezelfde maatregelen in als bij voorstel 1, met dit verschil dat het huidige vulpeil van het buitenbekken behouden blijft (21,5 mTAW), waardoor er heel wat minder dijkwerken vereist zijn. Tevens zijn er gelijkaardige maatregelen – vergelijkbaar aan de voorstellen 1 en 2 – voorzien zodat de lediging van het wachtbekken versnel wordt. In het MER komen deze drie voorstellen aan bod waarbij men op zoek gaat naar het meest geschikte voorstel voor de optimalisatie van het wachtbekken.

Het MER werd opgesteld in toepassing van het Decreet tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel betreffende de milieueffect- en veiligheidsrapportage. Overeenkomstig de huidige inzichten is deze activiteit onderworpen aan de MER-plicht volgens rubriek 1 c) van bijlage II van het besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage van 10 december 2004 (BS 17/02/2005), met name:

“Waterbeheersingsprojecten op onbevaarbare waterlopen, zoals de aanleg van overstromingsgebieden, wachtbekkens of van nieuwe waterlopen, die gelegen zijn in of een aanzienlijke invloed kunnen hebben op een bijzonder beschermd gebied, met uitzondering van instandhoudingsdoelstellingen, herstel- of onderhoudswerken.”

Het MER is vereist voor het vervolledigen van de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning.

De Dienst Mer van de afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid heeft het kennisgevingdossier volledig verklaard op 5 mei 2006. De ter inzage legging liep vanaf 22 mei 2006 tot en met 20 juni 2006 in de stad Diest en van 10 juli 2006 tot en met 9 augustus 2006 in de stad Halen. De aankondiging van de ter inzage legging in Diest is gebeurd door aanplakking aan het stadhuis en publicatie in het gemeentelijk infoblad. In Halen is de bekendmaking gebeurd door aanplakking aan het stadhuis en plaatsing op de gemeentelijke website. Er werden geen inspraakreacties ontvangen. Parallel aan de ter inzage legging werden de adviezen bij de administraties en openbare besturen gevraagd.

De dienst Mer stelde bijzondere richtlijnen op en nam daarin zowel methodologische aandachtspunten en vereisten op als opmerkingen van instanties, die de inhoudelijke aanpak van het project-MER weergeven en waar nodig bijsturen. Deze richtlijnen werden betekend

op 18 augustus 2006 en daarin werden de ontvangen adviezen verwerkt. Tijdens de milieueffectrapportage werd evenzeer overleg gepleegd: een eerste vergadering op 5 juli 2006 voor de vastlegging van de richtlijnen en vervolgens een vergadering voor de ontwerp tekstbespreking op 24 oktober 2011. Het kennisgevingsdossier en het ontwerp rapport werden, zoals eerder gesteld naar de verschillende administraties rondgestuurd voor advies.

De dienst Mer ontving het definitieve milieueffectrapport op 19 december 2011 en de goedkeuring ervan wordt met dit goedkeuringsverslag betekend.

2 In het MER beschreven en geëvalueerde alternatieven

Inzake alternatieven wordt ingegaan op uitvoeringsalternatieven: aanleg van dienstweg op dijken van Demer en Zwarte Beek i.p.v. op de oude spoorwegzate en de realisatie van de nieuwe sifon door onderboring onder Demer. Ook het nulalternatief, zijnde het behoud van de huidige toestand wordt kort aangehaald. Hieruit blijkt dat dit geen wenselijk alternatief is, gezien hierdoor een toestand wordt in stand gehouden die niet optimaal is inzake waterbeheersing als qua natuurwaarden. Het nulalternatief komt in het kader van het MER meer aan bod onder de vorm van de bespreking van de referentiesituatie (huidige situatie en geïntegreerd ontwikkelingsscenario¹). Verder worden de drie voorstellen op een evenwaardige manier beschreven en afgewogen op hun mogelijke effecten.

3 Toetsing van het MER aan de decretale vereisten

art. 4.3.8. §2 van het decreet algemeen bepalingen milieubeleid

Het voorliggende milieueffectenrapport is een voldoende overzichtelijk document en bevat de wettelijk vereiste onderdelen.

Na aftoetsing blijkt dat het MER voldoet aan de algemene richtlijnen, zoals opgenomen in de richtlijnenboeken inzake milieueffectrapportage (*art.4.6.2. §1*), aan de bijzondere richtlijnen (*art.4.3.5.§1, 2°*) zoals door de Dienst Mer geformuleerd in haar beslissing van 18 augustus 2006 en dat in voldoende mate is voldaan aan de opmerkingen, geformuleerd tijdens het overleg met de deskundigen over de ontwerpversie van het MER en in de loop van het m.e.r.-proces. Het Webbekomsbroek maakt integraal deel uit van het Vogelrichtlijngebied BE 222316 'Demervallei'. Het zuidoostelijk deel van het Webbekomsbroek is tevens als Habitatrichtlijngebied BE 240014 'Demervallei' ingekleurd. Het noordelijk deel van het buitenbekken tussen de Demer en de Zwarte beek is onderdeel van het VEN-gebied 'Het Rot-, Gorenbroek en Diesters Broek'. Op basis van Artikel 36 ter van het Natuurdecreet wordt er bijgevolg in het MER een passende beoordeling uitgevoerd. In deze passende beoordeling wordt het effect van het waterhuishoudingsproject op de soorten en habitats van de Europese beschermingsgebieden bepaald. Voor het stukje gelegen in VEN-gebied wordt een VEN-toetst uitgevoerd.

In het bijzonder willen we wat betreft dit MER nog volgende zaken onder de aandacht brengen:

De voorliggende optimalisatie van het wachtbekken van Webbekom bij de verschillende voorstellen grijpt in op diverse aspecten:

¹ Het geïntegreerd ontwikkelingsscenario is de toekomstige toestand die tot stand zal komen zonder uitvoering van het project, maar met inbegrip van diverse andere reeds gekende geplande projecten. Door de uitvoering van diverse initiatieven om de wateraanvoer naar de Demer te beperken zal de wateroverlast aangepakt worden.

- ✓ Afwatering van het wachtbekken via de Grote Leigracht
- ✓ Veiligheidsaspecten: sluitend maken van de aanwezige dijken en lokale verlegging van de Zwarte Beek om dijkdoorbraak te voorkomen
- ✓ Buffercapaciteit van het wachtbekken
- ✓ Toegankelijkheid waterbeheersinfrastructuur bij vulling van het wachtbekken
- ✓ Wateroverlast te Webbekom ten gevolge van de werking van het wachtbekken

De wijze waarop deze aspecten worden aangepakt, is verschillend bij de 3 voorliggende voorstellen. Voorstellen 1 en 3 zijn zeer gelijkaardig, behalve het optrekken van het maximaal vulpeil van het buitenbekken bij voorstel 1, wat niet voorzien is bij voorstel 3.

Bij voorstel 2 wordt het maximaal vulpeil – net als bij voorstel 1 – opgetrokken, maar wordt de wateroverlast in Webbekom op een andere wijze aangepakt, namelijk door het afkoppelen van de Leugebeek van het buitenbekken. Deze verschilpunten op hoofdlijnen tussen de diverse voorstellen resulteren in een afwijkend maatregelenpakket per voorstel, waarbij sommige elementen gemeenschappelijk zijn voor voorstellen 1 en 2, terwijl andere gemeenschappelijk zijn bij voorstellen 1 en 3. Voorstellen 2 en 3 vertonen onderling de grootste verschillen.

De bestaande oeverwal langs de Zwarte beek wordt lokaal afgegraven bij voorstel 3 (bij voorstellen 1 en 2 komt er een nieuwe dijk op deze locatie). Het afgraven van de oeverwal betekent een lokaal herstel van de natuurlijke relatie tussen de waterloop en haar valleigebied, wat een positief effect vormt. De aantasting van de bestaande structuur vormt een negatief effect dat hieraan ondergeschikt is. Het afgraven van de oeverwal krijgt dan ook de voorkeur ten opzichte van de aanleg van een nieuwe dijk.

Wel vormt het voorkomen van bodemverdichting tijdens de werken een belangrijk aandachtspunt.

Uit het MER bleek op basis van de milieueffectenbespreking geen voorkeur te zijn voor een specifiek voorstel, maar dat het meeste milieuvriendelijke alternatief een combinatievoorstel vormt van de 3 voorliggende alternatieven.

Op basis van de bespreking van het ontwerp-MER met de diverse adviesinstanties op 24 oktober 2011 is een aangepast projectvoorstel tot stand gekomen dat een verdere optimalisatie vormt van het beschreven meest milieuvriendelijk alternatief.

Gezien de benodigde dijkverhogingen bij een verhoging van het maximaal vulpeil van het buitenbekken het belangrijkste negatieve milieueffect vormen (naast de aantasting van de erfgoedwaarde door de lokale verlegging van de Zwarte beek), heeft de initiatiefnemer een projectvoorstel uitgewerkt waarbij een verhoging van het maximaal vulpeil naar 22 mTAW kan gerealiseerd worden met zo min mogelijk dijkverhogingen. Dit heeft tot gevolg dat het meest milieuvriendelijke alternatief op volgende wijzen wordt verfijnd/geoptimaliseerd:

- ✓ Alle bedijking wordt maximaal tot een niveau van 22,5 mTAW opgetrokken. Dit betekent dat er slechts een overhoogte van 0,5 m wordt gerealiseerd in plaats van 1 m zoals aangenomen bij voorstellen 1 en 2 in het voorliggend MER. Deze beperktere overhoogte garandeert evenwel ook afdoende de veiligheid.
- ✓ Voor de Demerdijken volstaat een niveau van 22 mTAW in het gedeelte waar de Demer in het wachtbekken is gelegen. Daar zal de bedijking als een lang uitgerokken overstordijk tussen het buitenbekken en de Demer fungeren. Een overhoogte van de bedijking is hier dan ook niet vereist vanuit veiligheidsoogpunt.

Deze aanpassingen aan het project hebben tot gevolg dat de benodigde dijkwerken sterk worden beperkt.

Besluit

Op basis van bovenstaande aftoetsing blijkt dat het MER alle inhoudelijke en vormelijke elementen bevat zoals bepaald door artikel 4.3.7 §1 van voormeld decreet. Het MER bevat voldoende informatie om het aspect milieu een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming.

Gelet op het feit dat voor het voorgenomen project het projectm.e.r.-proces volledig en in overleg met de Dienst Mer doorlopen werd en gelet op de toetsing van het voltooide project-MER, zoals voorgeschreven door artikel 4.3.8. §1 DABM, waarvan het resultaat hierboven is opgenomen, wordt het project-MER voor de Optimalisatie van het wachtbekken van Webbekom door VMM – Afdeling Operationeel Waterbeheer Limburg **goedgekeurd**.

21 december 2011,

Paul Van Snick
Algemeen directeur
Afdelingshoofd AMNEB